

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Vákár L. könyv- és papírkereskedése Csíkszereda, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és előfizetési díjak is küldendők.

Telefon hívószám 20.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. ÉLTHERS GYULA

Megjelenik minden szerdán.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor. (Külföldre 16 K.)
Félévre 6 kor. Negyedévre 3 kor.
Hirdetési díjak a legolcsóbban számítottak.
Késiratok nem adnak vissza.

Küszöbön van —

az orosz különbéke.

A központi hatalmak uralkodóinak
:-: :-: békenyilatkozata. :-: :-:

A „Magyar Távirati Iroda“ felhivatalosan
következőket közli:

Az osztrák-magyar monarchia külügyi
kormányának tudomást szerzett Oroszország
ideiglenes kormányának április 11-én
közölt nyilatkozatáról. E nyilatkozatból
ugy értesült, hogy Oroszországnak nem
az a szándéka, hogy más népeket ura-
lom alá hajtson, nemzeti örökségeiket
elvegye és erőszakos uton megszálljon
idegen területet, sőt, hogy a népek ama
joga alapján, mely szerint önmaguk in-
tezzék sorsukat, tartós békét óhajt elő-
idézni.

Az osztrák-magyar külügyi kormány
ebből azt látja, hogy az ideiglenes orosz
kormány oly cél felé törekszik, amely
fedi azt, amit a császári és királyi kül-
ügyminiszter a március 31-én adott in-
terjújában az osztrák-magyar monarchia
hadi célja gyanánt megjelölt.

Megállapítja ennél fogva, hogy az
osztrák-magyar és az ideiglenes orosz
kormány törekvése azonos, midőn mind-
két fél számára tartós béke törekszik,
oly béke, amely miként ezt Ausztria-
Magyarország és szövetségeseinek de-
cember 12-én tett békeajánlata mondja,
biztosítja a hadviselő államok létét, be-
csületét és fejlődés-képességét. A szö-
vegségnek akkor kifejezett ama meg-
győződése, hogy jogaik és megokolt
igényeik a többi nemzet jogaival és
megokolt igényeivel ellentmondás nél-
kül összeegyeztethető, ma az ideiglenes
kormány nyilatkozata fokozott mérték-
ben áll fenn, hogy ezáltal az egész vi-
lág és különösen Oroszország népe előtt
világosan szemléltetővé vált, hogy Orosz-
ország nincs kényszerülve többé arra,
hogy önvédelméért és szabadságáért
küzdjön.

A szövetséges kormányok és Orosz-
ország ideiglenes kormányainak emez
azonossága mellett nem lehet nehéz
dolog megtalálni a megértés útját. Annyl-
val kevésbé, mert Őfelsége Ausztria
császára és Magyarország apostoli ki-
rálya a vele szövetséges uralkodókkal
egyetértésben azt az óhajt táplálja, hogy
a jövőben a belső és külső élet felté-
teleiben biztosított és megelégedett orosz
néppel békében és barátságban éljen.

— Ujabb orosz béke hírek. A
Times jelenti Newyorkból: A tőzsdén
ma lanyha volt a hangulat, mert Orosz-
országból béke hírek érkeznek, amelyek
arról szólnak, hogy az orosz népakarat
a háború gyors befejezését követeli,
aminek kiterőszakolásáért számos hadi-
gyárban a munkások asztrájkba léptek.

— Oroszország bomlása. Ujabb
forradalom előtt. Stockholmból jelen-
tik: Oroszországban a zűrzavar leírha-
talan, a hadseregben a fegyelem meg-
lazult, a zendülések napirenden, a ki-
szabadult fegyverek rablóbandákká ala-
kultak s fosztogatnak. Minden rend fel-
borult és a khaosz leírhatatlan. A jelek
arra vallanak, hogy új kitörés van ké-
szülőben.

— Az orosz munkáskongressz-
us a béke létrehozásáról. Stock-
holmból jelentik: Az orosz munkás-
kongresszus második napján szavaztak
Zaratelli határozati javaslata felett, a
melyet 325 szavazattal 55 ellenében
elfogadják a következő módosítással:
Az orosz forradalmi munkáskongresszus
folytatja fáradozásait, hogy a szabad nemzetek
között a testvériség, szabadság alapján
békét hozzanak létre. Az orosz demo-
krácia bejelenti, hogy a hadsereg desor-
ganizációja és a haderők gyengítése
halálos csapást jelentene a szabadságra
és az ország érdekeire.

Egy rejtélyes éjjeli frontlátogatás története
a hadosztálybíró előtt.

Fiatal, elegáns urasszony áll vádlottként
a nagyváradi hadosztálybíró előtt.

A vádirat szerint: a vádlott özv. S. Zs.
Bódogné, 23 éves csíkszenttamási pusztai föld-
birtokosnő. A kémkedés gyanújával van ter-
helve.

Ennek a háborús időben oly főbenjáró bün-
cselekménynek a vádját, amelynek büntetése
ésétleg a halál is lehet, arra alapították, hogy
kevéssel a román betörés után, de amikor
már a mi csapataink tökéletesen kifejlődve
helyezkedtek el a határon, özv. S. Zs. Bódogné
erőszakosan áttörte lánccorvonalunkat és hosszú
földzés után tudták közvetlenül a front mögött
levő tartalékcsoportaink iver előtt elfogni.

Éjjel két órakor történt a vádbeli cselek-
mény elkövetése. A vádlott hölgy autója az
országútról hirtelen kanyarodással fordult be
egy járművek számára egyébként járhatatlan
rétre, végig száguldott az ugaron és egyene-
sen a tartalék felé tartott, amikor a figyelő-
őrlánc több ízben utána lőtt. A gépkocsi azon-
ban csak akkor állt meg, amikor néhány golyó
kilyukasztotta a kerekek pneumatikáját.

A katonai parancsnokság előtt, amely nyom-
ban kihallgatta, S. Zs.-né megtagadta az igaz-
ságot és megtagadott minden vallomást.

Első vallomását a vizsgálóbíró előtt tette
meg. Ennél többet, most a fölötte ítélkezésre
hivatott hadosztálybíró előtt sem akart
vallani.

— Most is csak azt mondhatom — mondja
előkelő, hideg könnyedséggel — amit eddig.
Ártatlan vagyok. Távoll állt tőlem még a gon-
dolata is a kémkedésnek. Halaszthatatlan dol-
gom volt ott, a front mögötti sátoertáborban.
Oda kellett jutnom mindenáron. . .

Es miért nem mondta ezt az öröknek, akik
feltartóztatták? Miért tagadta meg a vallo-
mást a katonai bíróság előtt?

— Mert vannak dolgok, amit egy asszony
még a legszorongatottabb perceiben sem mond-
hat el a katonáknak. A katonai vizsgálóbíró
előtt különben elmondtam mindent, amit védel-
memre elmondhattam. Amit ott vallottam, az
a tiszta igazság. . .

— Ezek után következik a tanúkihalla-
gató — mondja a fő tárgyalást vezető hadbíró.
— Örvetető, hívja be. . .

Ekkor Daradics Félix dr. csíkszeredai ügy-
véd (?), mint védő, a védelem részéről beje-
lentett tanúk zárt tárgyalásban való kihalla-
gatását kérte, tekintve azokat a uszkaból kité-
seket, amelyek tisztázása szükséges a katonai
vizsgálóbíró előtt felvett jegyzőkönyvből ki-
tűnőleg.

A hadosztálybíró rövid tanácskozás után
zárt tárgyalást rendelt el.

— Jöjjön be G. S. báró főhadnagy ur! . .

Pompás növésű, karcsú, szőke uhlánus tiszt
lép a bíróság elé. Mintha bronzba öntötték
volna, katonás eleganciával mérevedik vigyáz-
állásba.

Másfél óra hosszáig tartott báró G. S. fő-
hadnagy kihallgatása, volt ezután rövid vád-
és védbeszéd és csak pár percig tart a bíró-
sági tanácskozás, amely után kihirdették az
ítéletet: a hadosztálybíró S. Zs. Bódognét
a kémkedés vádjá és következményei alól frei-
mentli.

A nyilvános fő tárgyalásban kihirdetett
ítélet indokolása kimondja, hogy a bizonyí-
tási eljárás folyamán kétségtelen beigazolást
nyert, hogy a vádlott a vádbeli cselekmény
elkövetésekor ellenállhatatlan erkölcsi kény-
szer súlya alatt és azzal, hogy saját életé-
nek kockáztatásával felkeresie csapataink
sátoertáborát, csupán női becsülete védelmé-
ben járt el és semmi olyan momentum nem
merült fel, amely a kémkedés szándékát,
annak kísérletét vagy elkövetését igazolta
volna.

Ezt számos hitelt érdemlő mellékkörülmény
mellett, kétségtelenül igazolta G. S. báró fő-
hadnagy tanuvallomása is, amelyből kitűnt,
hogy a vádlottnak őt — akiről tudta, hogy
akkor még hol található — fel kellett keresnie.
Halaszthatatlanná tette ezt a látogatást az a
körülmény, hogy csapatainknak állandó menet-
készültsége bizonytalanná tette, hogy órák
mulva lehet-e még vádlott és tanu vállalko-
zása? Ez magyarázza meg az éjjeli autó-utazás
szokatlan idejét és még számos, oly rejtélyes-
nek látszó körülményt, amely — kétségtelen-
ül — gyanút kelthetett, de marasztaló ítélet
alapján nem szolgálhatott.

Az ítéletben úgy a vádlott, mint a védő és
a katonai ügyész megnyugodtak.

Es az érdekes, a maga körülményeinek ere-
detiségével regényes fő tárgyalásnak a vége is
hangulatos és stílusos volt. A vádlott roppant
kedvesen, szeretetreméltóan biccentett bucsu-
zóul a bíróság felé és az ajtóban halk sar-
kantyupengéssel ütötte össze a bokáit az ele-
gáns uhlánus főhadnagy, aki mosolyogva tisz-
telgett a szép szőke urasszonynak. . .

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Béke hírek.** Mint mindenütt az egész országban, vármegyénkben is békereményekkel van tele a tavaszi levegő. A kedvezőbbnél kedvezőbb hírek kergetik egymást, az orosz fegyverszünetről, majd Oroszország külön békéjéről, a szembenálló csapatok barátságos érintkezéséről, sőt az egész világháború végéről. — **Kétségtelen,** hogy a táviró tápot ad ezeknek a reménysegeknek, melyek különösen a középponti hatalmak lapunk más helyén közölt újabb békenyilatkozata után erősödtek. Ami békekészségünk őszinte és tántoríthatatlan. De az is bizonyos, hogy a mily készek vagyunk egy tartós, nemzeti önállóságunkat és fejlődésünket biztosító békére. éppoly megfontoltan készek vagyunk a további harcra is. Oroszország remélhető kiválása azonban minden valószínűség szerint a háború rövid végét is jelenti, mert a népeket háboruba hajszoló perfid Angliának addig háborus, míg neki jó pénzért az orosz medve táncol. Ez a tánc már megszűnt és nem lesz az az ár, melyért a minden hódítási vágyról lemondott Oroszország tovább folytassa a rá nézve reménytelen háborút.

— **Mikó Ilka.** Lapzártakor vesszük a mélyen megrendítő hírt, hogy Mikó Ilka Budapesten szerdán reggel hónapokig tartó betegség után elhunyt. Halálának hírére Csikvármegyéje közönsége a legmélyebb részvétellel fogadja, mert a ki ismerte és ki nem ismerte vármegyénk nemes lelkű, áldott jószívű és egy hosszú emberöltőn át jótékonykodó nagyaszonnyát, az valóban átérzi azt a csapást, mely társadalmunkat kimagasló vezetőjének elvesztésével érte. Élete végéig megőrizte lelkének frissességét és idealizmusát. Magas kora dacára az isteni gondviselés jóvoltából szellemi és testi erejének tejjességével rendelkezett és ezt a ritka kincset az utolsó percig társadalmunk közjává fardhatatlanul hasznosította. A régi idők fenkőlt gondolkodású, de a mai idők szellemében érő és cselekvő nagyaszonnya volt vármegyénknek, ki a magas kora dacára a legválságosabb időben sem hagyta el forrón szeretett vármegyéjét. Ő is az utolsó percben menekült az alávaló ellenség orvtámadása elől, de ez a menekülés, a hontalanság fájdalmas érzése és az ellenség vandalizmusának híre megtörte és sirba vitte az áldott lelkű, ritka erős szervezettű nagyaszonnyát. Csak pusztá életét tudta megmenteni és ez is — pótolhatatlan veszteségére vármegyénknek — áldozatul esett. Az invázió elől Baró Rudnyánszky Józsefhez Budapestre menekült, hol szeretettel és fiúre, Mikó Bálint v. b. t. t. féltő gonddal ápolták, a csapást azonban már nem lehetett elhárítani. Legfőbb vágya volt kedves, dédelgett otthonába visszatérni, de a végzet, talán éppen a visszatérés küszöbén, másként határozott. Temetése pénteken lesz Budapesten, honnan a mélyen sujtott család drága tetemét haza fogja szállíttatni és a csiksomlyói Szent Ferenc-rendiek kriptájába elhelyezni. A halál rendkívül súlyos csapás Mikó Bálint belső titkos tanácsosra, ki iránt a legnagyobb részvétet nyilvánul meg. Temetése Csiksomlyón minden valószínűség szerint hétfőn vagy kedden lesz.

— **Személyi hír.** Stadler Frida, a Szociális Missziótársulat erdélyrészi kiküldöttje, ki vármegyénkben legutóbb hosszabb ideig tartózkodott, 1—2 napig az erdélyi püspök vendége volt, kinek beszámolt a Szociális Missziótársulatnak Erdélyben eddig kifejtett tevékenységéről és előterjesztette a legközelebbi teendőkre vonatkozó terveit.

— **Menekültek hazaérkezése.** Nap-nap után nagyobb csoportokban érkeznek haza távol idegenbe menekült székely testvéreink. A beköszöntött verőfényes tavaszi napsugár nyomán fakadt béke hírek új lelket öntöttek a már-már csüggedőkbe, kik most megerősödött bizalommal fogadják el szétduzt tűzhelyeiket. Lassanként újból benépesülnek az elhagyott és kifoasztott falvak, sőt a legelhagyottabb Csikszeredában is a polgári elem rohamosan erősödik. Az eddig elfojtott honvágy feltartóztatlanul hajtja haza gazdáinkat, hogy parlagon heverő drága földjeiket ismét gondjaikba és ápolásukba vegyék. A munkához szokott kéznek sok volt már a téli, nyomorusággal telt pihenés. Új életet kell teremteni a romok felett, melyeket a hitszegő alávaló ellenség maga után hagyott. — De ezenkívül is sok a rom, melyet a magukról megfélemedezett itthonma-

radottak és a vármegyének belső hadszíntérré alakulása okoztak. Erőteljes állami segítség kell ide, anyagiakban nyilvánuló, hogy a kérés kéz munkája eredményes legyen. De buzopjanak a helyi erőforrások is, mert csak vállaltat erővel állíthatjuk helyre a normalis gazdasági életet.

— **Előleges kártérítési segély.** Az állami, vármegyei, városi és községi tisztviselők, amint már jeleztük, féltévi fizetésük összegéig terjedhető előleges kártérítési segélyben részesülnek, hogy ez összegből a legszükségesebb cikkeket beszerezhessék. E célra Gyalóky főispánhoz 320.000 korona érkezett, mely összeg azonban a szükségletet nem fogja fedezni. Intézkedés történt azonban, hogy a hiányzó rész is mielőbb rendelkezésre bocsájtassék. A tisztviselők türelmetlenül várják az előlegek kiutalását, mert legtöbbször egyenesen száználmas helyzetben van. Ertesülésünk szerint a szomszédos Udvarhely vármegye tisztviselői e célra már 680.000 koronát kaptak. Tekintve, hogy Csik vármegye tisztviselői a román invázió alatt a legnagyobb károkat szenvedték, mert tulnyomó része mindeuét elvesztette, csupán a pusztá életét mentette meg, alapos remény van arra, hogy a tisztviselők, — legalább is a nagyobb része — egész évi fizetésüket fogják előlegül megkapni.

— **Iparosok segélyezése.** A kereskedelemügyi miniszter újból elrendelte, hogy a román betörés következtében szerszámaikat, anyagaikat elvesztett erdélyi kisiparosok összeírassanak. Ez az összeírás nem helyettesítője a rendes, általános kárfelvételi eljárásnak, melyet kormányrendelet ír elő és amelynek az iparosok minden kárára ki kell terjeszkednie, tekintet nélkül arra, hogy a szerszám és anyagsegélyezési akciónál már összeíratott-e vagy sem. Károsult iparosoknak bejelentéseiket a vármegye alispánjához a legsürgősebben be kell adniuk, mert a rendelet április közepét állapította meg határidőül és a kereskedelmi és iparkamarának is április 30-ig javaslatot kell tennie.

— **Hadikár felvevő bizottsági tagok.** Bodor Gyula kir. főerdőtanácsos a hadikárfelvételi bizottságokba erdőgazdasági ügyekben helyettesül a kasszonalcsiki járás területére Rákosi István csikszentmártoni erdőgondnokot, a gyergyószentmiklósi városi és járási, továbbá a gyergyótölgyesi járási területre Vető Gyula gyergyószentmiklósi erdőgondnokot, a csikszeredai városi, felsziki és szépvízi járási területre Sztankó Zoltán csikszeredai erdőgondnokot rendelte ki.

— **Halálozás.** Madár Lajos, a kassai közigazgatási tanfolyam hallgatója folyó évi április 5-én 21 éves korában Balatonellen elhunyt.

— **A hadikárok felvétele.** Gyalóky Sándor főispán a hadikárok felvétele tárgyában a fősztábornok, polgármesterek és bizottsági tagok bevonásával hétfőn délelőtt értekezletet tartott. Az értekezlet megállapította a sorrendet, mely szerint a hadikárok a vármegyében felvételre fognak. Két hadikárfelvételi bizottság fog működni, egyik a csiki, másik a gyergyói részeken. A csiki részeken a hadikárok felvétele Csikszereda városban április 23-án kezdődik. Csikszereda városban a hadikárok felvétele előreláthatólag 3—4 hetet fog igénybe venni. Ezt követi a szépvízi, majd a kasszonalcsiki és végül a felsziki járás. A községek sorrendjét a fősztábornok állapítja meg és erről 30 nappal előbb minden községben hirdetményt fognak közzétenni. A Csikszeredában követendő sorrendet április 23-án a városházán meg lehet tekinteni. A sorrend vagy utcák szerint vagy abc-rendben fog megállapítani. A gyergyói részeken első lesz Gyergyószentmiklós város, ezt követi a gyergyószentmiklósi járás és végül a gyergyótölgyesi járás. A működés kezdetét a bizottsági elnökök legközelebbi hirdetményileg teszik közzé. Az értekezlet a felmentések revíziójával is foglalkozott.

— **Kinevezés.** Balás Ernő népfelkelő mérnökhadnagyot, a brassói 24. népfelkelő parancsnokság nyilvántartásában, a háború tartamára mérnökhadnaggyá nevezte ki.

— **A ruhával és cipővel való takarékosagra** int Sándor János belügyminiszter, a ki felszólította a törvényhatóságokat, hogy figyelmeztessék a lakosságot ruha- és cipőszükségletének csökkentésére. Tegyék köztudomásúvá, hogy ma hazafias kötelesség a bőr- és szövetanyagok kímélése, mert ezekre főleg

a hadseregnek van szüksége. — Azt halljuk egyébként, hogy a kormány a cipő- és ruha-szükséglet fedezése tekintetében valószínűleg követni fogja a német példát s cipő- és ruhajegyek kibocsátásával igyekszik majd a fogyasztást szabályozni.

— **Nagy faüzletek.** A Magyar Fakereskedelmi r.-t. megvásárolta az Éltető cég erdélyi Szászrégen körül elterülő erdősegeit. Mint most halljuk, a megvásárolt erdőbirtok területe 6000 kat. hold volt és a részvénytársaság 9,400.000 koronát fizetett érte. A vagyonalapító id. Éltető Albert a nyolcvanas években egy román lelkészétől még 10.000 forintért vásárolta meg az erdőseget.

— **A Fabank** bérbevette Farkas testvérek biztrai erdősegeinek kihasználási jogát 15 évre és a déda-bisztrai gyártelepet 25 évre. Az együttes bérleti díj 8 millió korona volt.

— **A románok gyilkolásai Csikvármegyében.** Csikvármegyében a románok inváziója alatt igen sok embert megöltek a románok, a kiknek a névsorát eddig nem tudták megállapítani. A románok különösen Gyergyóalfalu községben öltek meg igen sok ártatlan polgárembert, akiknek névsora a következő: Csiky Márton és neje Laczkó Erzsébet az oláhok elől a közeli erdőbe menekültek, ahol napokig élel-szomjan bolyongtak. Egy eltévedt járőr rájuk talált és mindkettőjüket agyonverte. Nagy Elek és Pál Lajost ugyancsak az erdőben lötték agyon. Sándor Sándort szintén lelőtték a román katonák, míg Bege Józsefet agyonverték. Székely Imrét, Benedek Istvánt és Gál Dávid Elek a románok magukkal hurcolták és amikor ezek utközben kenyéért rimázkodtak, mind a hármukat meggyilkolták. Pál Józsefnőt és Solymosi Rózát magukkal hurcolták, ezek a szerencsétlenek a Romániában elszenvedett nékülölések következtében haltak meg. Laczkó Sándort és a fiát, ifj. Laczkó Sándort két eddig ismeretlen férfival együtt három nappal az oláhok visszavonulása előtt egy járőr Szárhegy községbe kíserte. Amikor Szárhegy alsó részébe értek, az utkanyarulatnál egy kézi gránátot szállító teherautó összeütközött egy oláh tiszttel megtelt autóval. A kézi gránátok óriási dörrenéssel robbantak fel. A járőrvezető azt hitte, hogy a magyar ágyúk szólaltak meg, amire a negy férfi a Forencrendiek kolostora közelében agyonlőtte, majd társaival együtt fejvesztetten elmenekült. Vizoli György nevű gazdembert az udvarán gyilkolták meg a románok. A legrettegőbb kinsások között két elmagyarosodott román, Kimpieán Illést és a fiát, Kimpieán Györgyöt ölték meg. — Kimpieán Györgynek szalanként tépték ki a bajuszát és a mikor apja, hogy fiát megvédelmezze, magához ölelte, az apával együtt összekötözték és úgy verték agyon. Ezek az eseteken kívül meg igen sok Romániába elhurcolt, de még vissza nem tért lakosnak a sorsa ismeretlen.

— **Az egyház köréből.** Bartos Mihály csikkozmasi plebános Apanagyfaluba való áthelyezését saját kérésére az erdélyi püspök hatályon kívül helyezte.

— **Százézer korona a feldult székely falvaknak.** Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye legutóbbi közgyűlésén Küry Albert alispán lelkes felhívására 100,000 koronát szavazott meg azon erdélyi helysegek újjáépítésére, melyeknek lakói a magyar államveszélyhez hűen viselkedtek s amelyekben magyar iskola és óvoda van, vagy építettek.

NAGY FERENCZ csikszeredai kereskedő üzletét Apaffi Mihály-utca 19. szám alatt (Pototzky Márton ur házában) megnyitotta. Ablaküvegeztet elfogad mérsékelt árban.